

Algunes qüestions sobre taxes municipals

Els problemes relacionats amb la imposició de taxes han continuat sent molt presents en les queixes rebudes durant aquest any. En bona part d'aquestes queixes les persones qüestionen la prestació efectiva del servei que paguen; i en d'altres, aspectes relatius a l'import de la quota tributària i al procediment de modificació de l'ordenança reguladora del tribut.

La primera de les situacions plantejades s'ha posat de manifest en diverses queixes relatives a la imposició de la taxa de recollida d'escombraries. D'una banda, s'han exposat supòsits en què el desacord amb la taxa rau en el fet que no es disposi de contenidors propers al domicili i, d'altra banda, també s'han plantejat casos en què l'ajuntament ha liquidat una taxa d'escombraries abans que es fes ús de l'habitatge i abans que s'obtingués la llicència de primera ocupació.

En ambdues situacions, el Síndic ha apuntat que les entitats locals poden establir taxes per la prestació de serveis públics, però sempre que es refereixin de manera particular als subjectes passius (contribuents o substituïts del contribuent), els afectin o els beneficiïn. D'acord amb això, el Síndic ha recordat que no és suficient l'existència d'un servei per cobrar una taxa, sinó que el cobrament només queda justificat quan el servei es presta de manera efectiva.

El servei de recollida d'escombraries és tant de prestació com de recepció obligatòria i cal que els contenidors estiguin a l'abast

En aquest sentit, en els casos en què s'ha posat de manifest que les persones s'han de desplaçar distàncies considerables per llençar les escombraries, el Síndic considera que no es pot entendre que l'Administració estigui prestant el servei de manera efectiva i, per tant, que es produeixi el fet imposable que genera l'obligació de pagar la taxa en concepte del servei de recollida d'escombraries. Així doncs, la distància entre un habitatge i el lloc de la prestació

del servei de recollida d'escombraries és determinant per a la subjecció a la taxa.

Tanmateix, en alguns supòsits, el Síndic entén que es pugui modular la tarifa de la taxa de recollida d'escombraries en tant que l'Administració també presta els serveis d'eliminació i de tractament de residus. D'acord amb això, cal recordar, doncs, que la imposició contributiva ha d'estar directament correlacionada amb el servei efectivament prestat i rebut.

En aquests casos, el Síndic, a banda d'analitzar l'efectivitat en la prestació del servei com a condició per exigir una taxa, recorda que el servei de recollida d'escombraries és tant de prestació com de recepció obligatòria i, consegüentment, ha recordat a l'Administració la necessitat que els contenidors estiguin a l'abast, atenent la seva importància per a la salubritat pública, i tot entenent que en alguns casos l'orografia del terreny dificulta apropar els contenidors als domicilis.

Una altra tipologia de queixes rebudes respecte de la prestació efectiva d'un servei subjecte a taxa fa referència als casos en què ha quedat acreditat que la persona no ha pogut fer ús de l'habitatge perquè està inacabat, o perquè encara no disposa de la cèdula d'habitabilitat o de la llicència de primera ocupació. En aquest sentit, el Síndic ha recordat que el Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, que aprova el Text refós de la llei reguladora de les hisendes locals, disposa que la taxa es merita quan s'inicia la prestació del servei i, per tant, en aquests supòsits no es pot entendre que hagi nascut l'obligació de pagament si no s'ha iniciat l'ús del servei. Segons la jurisprudència, no solament és necessari que el servei de prestació de recollida d'escombraries estigui establert, sinó que cal que l'immoble estigui en condicions de ser habitat i, en conseqüència, de produir els residus objecte de la taxa.

Les ordenances fiscals han de regular els supòsits de prorrateig de les quotes

Pel que fa a la quota tributària de la taxa, enguany s'han plantejat queixes en les quals s'ha constatat que l'ordenança fiscal no establia cap prorrateig i d'altres en què, tot i que

l'ordenança ho preveia, no s'havia aplicat en el cas concret. En aquest sentit, cal tenir en compte que l'article 26.2 de la Llei reguladora de les hisendes locals disposa que quan la naturalesa de la taxa n'exigeixi la meritació periòdica, i així ho determini l'ordenança fiscal corresponent, la meritació ha de tenir lloc l'1 de gener de cada any i el període impositiu ha de comprendre l'any natural, llevat dels casos d'inici o de cessament en la utilització privativa, l'aprofitament especial o l'ús del servei o activitat.

En aquests casos, s'ha de prorratejar la quota de manera que el període impositiu es correspongui amb el fet imposable, d'acord amb el que estableixi l'ordenança fiscal. En conseqüència, la normativa reguladora de les hisendes locals obliga els ajuntaments a prorratejar les quotes en els supòsits d'inici o de finalització d'ús del servei o activitat i únicament deixa als ajuntaments la facultat de regular, en l'ordenança fiscal corresponent, els termes concrets d'aplicació del prorrateig.

Així doncs, en els casos en què, per exemple, s'ha començat a fer ús d'un habitatge a mitjan any, quan s'ha obtingut la llicència d'ocupació, s'ha d'entendre que s'inicia l'ús del servei en aquell moment, de manera que l'ajuntament ha de prorratejar la quota tributària d'acord amb el que estableixi l'ordenança fiscal. Conseqüentment, si no s'ha dut a terme el prorrateig de la quota en els termes establerts en l'ordenança i el subjecte passiu ja ha abonat la liquidació, s'ha de procedir a la devolució de l'import més els interessos corresponents.

L'actuació de l'Administració s'ha de regir pel principi de confiança legítima

D'altra banda, en les queixes en les quals el Síndic ha detectat que en l'ordenança fiscal reguladora de la taxa no hi ha establert cap prorrateig de la quota, n'ha recomanat la modificació corresponent perquè s'incorpori el manament legal de prorrateig de les quotes en els supòsits d'inici o de cessament en l'ús del servei i es regulin els aspectes concrets aplicables.

Finalment, enguany també han estat motiu d'estudi queixes relatives al procediment seguit per a la modificació d'ordenances fiscals. Val a dir que la Llei reguladora de les hisendes locals, en l'article 15, disposa que les entitats locals han d'acordar la imposició i la supressió dels seus tributs propis i aprovar les seves ordenances fiscals reguladores corresponents.

En aquest sentit, per a l'elaboració, la publicació i la publicitat de les ordenances fiscals les entitats locals han de respectar el procediment establert en l'article 17 de la llei esmentada, que estableix que l'ordenança fiscal no entra en vigor fins que no s'hagi publicat en el butlletí oficial de la província l'acord definitiu adoptat. A tall d'exemple, cal apuntar que una modificació d'una ordenança fiscal que estableixi l'increment de la quota tributària d'una taxa per a la prestació d'un servei no és aplicable fins que hagi entrat en vigor.

Arran d'una queixa relativa a una taxa per la prestació del servei d'una llar d'infants en què es va apreciar que l'increment de la quota de la taxa s'havia aplicat abans de l'entrada en vigor de la modificació de l'ordenança, el Síndic va suggerir que s'anul·lessin les liquidacions emeses i s'iniciés el procediment de devolució d'ingressos indeguts. En aquest cas, a més, el Síndic va detectar que l'acord provisional de la modificació de l'Ordenança s'havia pres en la sessió plenària de l'ajuntament el mes d'agost, i s'havia sotmès l'acord esmentat a informació pública i audiència a les persones interessades durant un termini de trenta dies des de la publicació. En aquestes dates la majoria de famílies afectades per la taxa estaven de vacances i, per tant, el Síndic entén que caldria que les variacions en la quota d'una taxa d'aquesta naturalesa es duguessin a terme amb prou antelació perquè les famílies tinguessin coneixement de l'increment i l'import final de la quota en el moment de formalitzar la preinscripció o, si escau, en la confirmació de la matrícula.

En aquest sentit, el Síndic ha recordat que l'actuació de l'Administració s'ha de regir pel principi de confiança legítima, que té per finalitat garantir la previsibilitat de les situacions i les relacions jurídiques, i aquest principi cal que es tingui especialment en compte en l'actual context econòmic, en què un increment d'una quota tributària i el consegüent increment de la pressió fiscal pot tenir una repercussió important en l'economia familiar.

Queixa 03002/2011

La promotora de la queixa manifesta el seu desacord amb el fet que l'Ajuntament de Moià li imposi la taxa d'escombraries quan el contenidor més proper al seu domicili es troba a dos quilòmetres i mig.

En vista de la situació plantejada, el Síndic va considerar que no es prestava el servei per al qual es reclamava el pagament de la taxa. Per això, va suggerir que s'instal·lessin contenidors més propers a la urbanització on residia la persona interessada i, en cas que no s'actués en aquest sentit, tenint en compte que el servei es prestava de manera molt deficient per la distància que havia de recórrer la persona afectada, no se li liquidés la taxa.

L'Ajuntament de Moià va acceptar el suggeriment i va comunicar que en l'Ordenança fiscal reguladora de la taxa per a la prestació del servei de gestió de residus municipals número 12, per a l'any fiscal 2012, es va introduir una modificació, de manera que en els supòsits d'habitatges que no disposin d'un servei de recollida pròxim hi haurà una bonificació del 50% en la quota que s'hagi de pagar.

Així mateix, el consistori ha informat que s'ha reestructurat la localització dels contenidors de la zona on resideix la persona interessada, a fi d'apropar el servei als habitatges.

Queixa 00956/2012

El promotor de la queixa exposa el seu desacord amb la liquidació de la taxa pel servei de gestió dels residus municipals domèstics que li va practicar l'Organisme de Gestió tributària de la Diputació de Barcelona per a tot l'exercici del 2011 quan va obtenir el permís de primera ocupació per decret d'alcaldia de 29 de novembre de 2011.

Una vegada examinat el supòsit plantejat, el Síndic va recordar a l'Administració que entenia que el naixement de l'obligació de pagament de la taxa s'iniciava en la data en què es va obtenir la llicència de primera ocupació i la persona va passar a residir en aquell habitatge. Per això, el Síndic va suggerir que es deixés sense efecte la liquidació tributària practicada i s'emetés una nova liquidació de la quota corresponent únicament al segon semestre de l'any 2011, d'acord amb el que estableix l'Ordenança general de gestió i de recaptació dels ingressos de dret públic municipals de l'Ajuntament d'Esparreguera. Aquest suggeriment va ser acceptat.

Pàgines extretes de l'Informe Anual 2012. Per accedir-hi, cliqueu aquí.